

Declaració de Barcelona sobre la preservació i la promoció dels establiments comercials emblemàtics

Les ciutats promotores de la **I JORNADA INTERNACIONAL DE COMERÇ EMBLEMÀTIC EN CIUTATS EUROPEES**, celebrada a la ciutat de Barcelona el dia 7 de març de 2023.

Valorem la iniciativa conjunta feta per l'Ajuntament de Barcelona, la Cambra Municipal de Lisboa, l'Alcaldia de París i Roma Capital per establir una declaració que permeti articular una proposta de treball en xarxa, a la qual puguin sumar-s'hi altres ciutats, davant els reptes comuns dels establiments comercials emblemàtics d'Europa, com també per establir un full de ruta eficaç per protegir i promocionar aquests establiments. A aquest efecte, s'inclouen les activitats comercials en llocs fixos com ara botigues, comerços, tallers artesans i de disseny, bars, cafès i restaurants, hotels, cinemes i teatres.

Reconeixem que els establiments comercials emblemàtics d'Europa constitueixen una xarxa de comerços amb ànima i tradició històrica, en alguns casos centenaris, que sumen els esforços i la dedicació de diverses generacions i que reforcen la concepció d'Europa com a comunitat cultural, basada en uns valors i una història compartits, i són un exemple clar d'expressions culturals i creativitat que inclouen tant el patrimoni cultural material com l'immaterial.

Considerem que el comerç emblemàtic contribueix al desenvolupament econòmic i genera identitat, creació d'ocupació i una oferta única, tant per a la ciutadania com per a les persones que ens visiten.

Advertim amb preocupació els riscos que afecten la protecció dels establiments comercials emblemàtics, derivats de la viabilitat del negoci en el moment actual, la conservació i la salvaguarda del patrimoni material i immaterial, el relleu generacional, la gentrificació i la pressió immobiliària, la bretxa digital o l'adaptació al canvi climàtic, entre altres.

Prenem com a guia la Nova Agenda Urbana, l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides. En particular, l'objectiu 4, "Educació de qualitat", l'objectiu 5 "Igualtat entre els gèneres", l'objectiu 8 "Creixement econòmic inclusiu i sostenible, ocupació plena i productiva i treball digne", l'objectiu 11, "Ciutats i comunitats sostenibles" (en especial, la fita 11.4, que especifica la necessitat de redoblar els esforços per protegir i salvaguardar el patrimoni

cultural), l'objectiu 12, "Consum i producció sostenibles" (que especifica a la fita 12.b. que cal aconseguir un turisme sostenible que creï llocs de treball i promogui la cultura i els productes locals) i l'objectiu 13, "Acció pel clima", com també l'objectiu 17, "Aliança mundial per al desenvolupament sostenible" (que a la fita 17 promou la constitució d'aliances eficaces en les esferes pública, publicoprivada i de la societat civil), com la que proposa aquesta declaració.

Vistes les convencions de la Unesco de 1972, sobre la protecció del patrimoni mundial cultural i natural, del 2003, sobre la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial, i del 2005, sobre la protecció i la promoció de la diversitat de les expressions culturals, amb les directrius operatives associades i els documents de referència com les cartes internacionals i les recomanacions d'Icomos,

Vist el programa de la Xarxa de Ciutats Creatives de la Unesco, amb categories vinculades amb els comerços emblemàtics com l'artesania i l'art popular, la literatura, la música, el disseny o la gastronomia,

Vista la Declaració final aprovada per la Conferència Mundial de la Unesco sobre polítiques culturals i desenvolupament sostenible, Mondiacult 2022, que es va celebrar a Ciutat de Mèxic del 28 al 30 de setembre de 2022,

Vista la Decisió núm. 1194/2011/UE del Parlament Europeu i del Consell Europeu, de 16 de novembre de 2011, per la qual s'estableix una acció de la Unió Europea relativa al Segell de Patrimoni Europeu,

Vista la Resolució del Parlament Europeu, de 14 de desembre de 2022, sobre l'aplicació de la Nova Agenda Europea per a la Cultura i de l'Estratègia de la Unió Europea per a les relacions culturals internacionals (2022/2047 [INI]),

Vista la Resolució del Consell d'Europa, de 8 de desembre de 2010, per la qual es crea un acord parcial ampliat sobre els itineraris culturals, pel qual es va reconèixer la Xarxa Europea del Modernisme el 2014, que inclou diversos establiments comercials emblemàtics, o la Ruta de Cafès Històrics el 2021. Aquesta iniciativa té convenis per estendre-la a altres zones geogràfiques, com és el cas de l'acord amb l'Organització d'Estats Iberoamericans del 2018,

Vist l'informe del Grup de Treball d'Experts dels Estats Membres de la Unió Europea sobre el MAC (mètode obert de coordinació), de 17 de desembre de 2019, sobre el turisme cultural sostenible,

Vista la Resolució del Parlament Europeu, de 20 de gener de 2021, sobre la consecució d'un llegat eficaç per a l'Any Europeu del Patrimoni Cultural,

Vista la Declaració de Roma del 2021 dels ministres de Cultura del G-20, de 30 de juliol de 2021,

Vist l'informe del Grup de Treball d'Experts dels Estats Membres sobre el MAC, de 5 de setembre de 2022, titulat *Reforçar la resiliència del patrimoni cultural davant el canvi climàtic*,

Vista la Resolució del Parlament Europeu, de 14 de setembre de 2022, sobre la nova Bauhaus europea,

Vistos reconeixements com el segell Cultural Heritage in Action, atorgat per Eurocities, o el d'URBACT Good Practices, atorgat per la Unió Europea, que reconeixen establiments emblemàtics com Lojas com Història de Lisboa,

Proposem un compromís ampli per als establiments comercials emblemàtics, que passa per una governança pròpia i innovadora al servei d'uns principis i orientacions que en permetin la valorització i en garanteixin el futur.

Proposem establir una governança sobre els establiments comercials emblemàtics liderada des de l'àmbit local

Reconeixem el paper crucial dels governs locals en el lideratge de la protecció i la valorització dels establiments comercials emblemàtics, com també la necessitat d'elaborar aliances a escala local amb totes les parts implicades, des dels mateixos establiments associats fins a altres actors rellevants que permetin generar un full de ruta compartit amb objectius comuns i resultats per assolir.

En l'àmbit municipal, la protecció i la valorització dels establiments comercials emblemàtics ha de comportar una implicació i coordinació dels àmbits de promoció econòmica, cultura, educació, turisme i urbanisme, però tenint en compte que es tracta d'establiments i activitats econòmiques que han de tendir a la sostenibilitat econòmica. Les aliances a escala regional, nacional i internacional en forma de xarxa han de permetre intercanviar experiències i bones pràctiques, determinar indicadors comuns i articular una estratègia comuna en l'àmbit europeu i internacional.

En concret, s'han d'impulsar mesures de govern i plans especials que permetin reconèixer la importància d'aquests establiments comercials emblemàtics i que contribueixin a protegir-los, conservar-los i valoritzar-los amb accions que n'afavoreixin la viabilitat econòmica, la conservació patrimonial i el paper comercial.

Els establiments comercials emblemàtics han de participar en la cocreació de les polítiques municipals sobre el comerç de proximitat a fi de garantir-ne la competitivitat, com també per avançar en la professionalització del sector i en la

digitalització, a través de la formació i amb assessorament jurídic i legal i acompanyament en la gestió de l'activitat econòmica.

Per garantir l'èxit d'aquest procés, cal elaborar una carta internacional sobre els establiments comercials emblemàtics en què es determini de manera consensuada què es considera establiment emblemàtic o singular i es defineixin les diferents tipologies amb els nivells de protecció patrimonial (immoble, moble, immaterial) i cultural (creativitat) corresponents, de manera que es puguin definir els instruments de protecció i de valorització d'aquest tipus d'establiments. En aquest sentit, és fonamental crear unitats de gestió especialitzades a les administracions públiques, en què també participi el sector privat.

Aquesta governança compartida i liderada des de l'àmbit local s'ha d'enfocar als objectius següents:

1. Incentivar la protecció, la conservació i la valorització patrimonial dels establiments comercials emblemàtics

1.1. Advoquem per un reconeixement dels establiments comercials emblemàtics com a categoria en el marc legal de protecció patrimonial i per promoure un procés de cens i catalogació, com també per desenvolupar mecanismes que permetin una assistència tècnica i fons per a la restauració i la conservació i instruments per a la protecció i la salvaguarda del patrimoni material i immaterial. També cal desenvolupar incentius fiscals amb criteris d'excepcionalitat per a aquest tipus d'establiments.

1.2. Per promoure la protecció i la valorització patrimonial dels establiments comercials emblemàtics en una dimensió conjunta, seria important aconseguir reconeixements des de les convencions i les iniciatives de la Unesco (patrimoni mundial, patrimoni cultural immaterial, ciutats creatives), la FAO (sistemes importants del patrimoni agrícola mundial, però que inclou l'alimentari en general), la Unió Europea (Segell del Patrimoni Europeu), el Consell d'Europa (itineraris culturals) o l'Organització d'Estats Iberoamericans (rutes culturals iberoamericanes).

1.3. A escala europea, s'instarà el Parlament Europeu a impulsar una resolució per reconèixer el valor dels establiments comercials emblemàtics per a la identitat europea.

2. Difondre el paper comercial i singular dels establiments comercials emblemàtics

2.1. Des de l'àmbit local, cal impulsar i donar suport a les xarxes entre establiments comercials emblemàtics per desenvolupar un treball conjunt que contribueixi a generar estratègies de viabilitat present i futura. Així, es poden generar instruments

(guies orientatives, bones pràctiques...), programes d'enfortiment de capacitats (formació i assistència tècnica) i accions comunes coordinades, com el Dia Internacional dels Establiments Comercials Emblemàtics, o una agenda anual.

2.2. Per divulgar la singularitat dels establiments comercials emblemàtics amb l'objectiu de promoure que la ciutadania i les persones que ens visiten hi comprin, cal potenciar mecanismes com els reconeixements a aquests establiments, la senyalització mitjançant plaques i senyals interpretatius, l'elaboració de guies específiques i una presència articulada en xarxes i mitjans socials.

2.3. També s'han d'integrar en programes escolars, com també a l'agenda cultural ciutadana, mitjançant accions conjuntes, i s'han d'articular en circuits turístics específics que promoguin les compres amb identitat.

3. Treball entre les ciutats compromeses amb els establiments comercials emblemàtics

3.1. Es proposa articular una xarxa internacional per afavorir l'intercanvi d'experiències i construir una aliança pels establiments comercials emblemàtics a les nostres ciutats amb l'objectiu de compartir solucions, coneixements i bones pràctiques en el marc de la viabilitat i impulsar un full de ruta comú en aquest marc, amb el suport de les institucions europees i internacionals.

Per tot el que s'ha exposat, s'insta a avançar en els objectius d'aquesta declaració mitjançant un pla d'acció anual que avalui les fites que s'han assolit en cadascuna de les mesures que es promouen.

Les ciutats promotores signen aquesta declaració a Barcelona el 7 de març de 2023, i se'n lliura una còpia a l'eurodiputat Marcos Ros Sempere, membre de la Comissió de Desenvolupament Regional i de la Comissió de Cultura i Educació del Parlament Europeu i coponent de l'informe sobre la nova Bauhaus europea.

Barcelona, 7 de març de 2023